

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ
МЕДИЦИНИ ТА БІОТЕХНОЛОГІЙ ІМЕНІ С.З. ГЖИЦЬКОГО
(ЛНУВМБ імені С.З. Гжицького)**

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. ректора Львівського національного
університету ветеринарної медицини та
біотехнологій імені С.З. Гжицького

[Signature]
Іван ПАРУБЧАК

» *чудня* 2024 р.

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ПОЛОЖЕННЯ ПРО ОСВІТНІ ПРОГРАМИ
У ЛЬВІВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ
ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ ТА БІОТЕХНОЛОГІЙ
ІМЕНІ С.З. ГЖИЦЬКОГО**

УХВАЛЕНО

рішенням Вченої ради університету
протокол № 12 від 19.12.2024 р.

{із змінами і доповненнями згідно з
рішенням Вченої ради

Протокол № 5 від 25.09.2020р.}

Наказ № 167 від 30.09.2020р.

{із змінами і доповненнями

наказ № *278* від «*20*» *чудня* 2024 р.}

1. Загальні положення

- 1.1. Це Положення є нормативним документом Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З.Гжицького (далі – Університет) і визначає систему розроблення, затвердження, реалізації, моніторингу та перегляду освітніх програм незалежно від форми навчання (очна, заочна) в Університеті.
- 1.2. Положення «Про освітні програми у Львівському національному університеті ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З.Гжицького» (далі – Положення) розроблено відповідно до вимог Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 №2145-VIII, Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 №1556-VII; постанови КМУ від 30.12.2015 №1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти», постанови КМУ від 29.04.2015 №266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти», зі змінами згідно пост. КМУ від 27.09.2016 №674, від 01.02.2017 №53, постанови КМУ від 23.11.2011 №1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій», із змінами, внесеними згідно з пост. КМУ №509 від 12.06.2019 та № 519 від 25.06.2020; наказів МОН України від 11.07.2019 №977 «Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти», від 01.06.2016 №600 «Про затвердження та введення в дію Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти», від 06.11.2015 №1151 «Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266», зі змінами, внесеними згідно з наказом № 419 від 12.04.2016; листа МОН України від 28.04.2017 №1/9-239 «Про примірний зразок освітньо-професійної програми».
- 1.3. Основні терміни Положення та їх визначення:

акредитація освітньої програми – оцінювання якості освітньої програми та освітньої діяльності закладу вищої освіти за цією програмою на предмет відповідності стандарту вищої освіти, спроможності виконання вимог стандарту, а також досягнення заявлених у програмі результатів навчання відповідно до критеріїв оцінювання якості освітньої програми;

атестація – це встановлення відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам стандартів вищої освіти;

галузь знань – основна предметна область освіти і науки, що включає групу споріднених спеціальностей, за якими здійснюється професійна підготовка;

гарант освітньої програми – керівник проектної групи з розроблення, реалізації, моніторингу та перегляду освітньої програми, науково-педагогічний або науковий працівник, який працює в університеті за основним місцем роботи, має кваліфікацію відповідно до спеціальності,

науковий ступінь та/або вчене звання за відповідною або спорідненою до освітньої програми спеціальністю;

група забезпечення спеціальності – група педагогічних, науково-педагогічних та/або наукових працівників, для яких заклад освіти є основним місцем роботи і які відповідають за виконання освітніх програм за спеціальністю на певних рівнях вищої та фахової передвищої освіти, післядипломної освіти для осіб з вищою освітою та осіб з освітньо-професійним ступенем молодшого бакалавр, особисто беруть участь в освітньому процесі і відповідають кваліфікаційним вимогам, визначеним цими Ліцензійними умовами;

Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система (ЄКТС) – система трансферу і накопичення кредитів, що використовується в Європейському просторі вищої освіти з метою надання, визнання, підтвердження кваліфікацій та освітніх компонентів і сприяє академічній мобільності здобувачів вищої освіти. Система ґрунтується на визначенні навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених результатів навчання, та обліковується у кредитах ЄКТС;

ЄДЕБО – Єдина державна електронна база з питань освіти;

забезпечення якості освіти – сукупність процедур, що застосовуються на інституційному (внутрішньому) та національному і міжнародному (зовнішньому) рівнях для якісної реалізації освітніх програм і присудження кваліфікацій;

здобувачі вищої освіти – особи, які навчаються в Університеті на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації;

кваліфікація – офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважена установа встановила, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) відповідно до стандартів вищої освіти, що засвідчується відповідним документом про вищу освіту;

компетентність – динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти;

комплекс навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни – навчально-методичний документ, складниками якого є навчальний контент (навчальна програма дисципліни, робоча навчальна програма дисципліни, силабус, конспект або розширений план лекцій, плани практичних (семінарських) занять, завдання для лабораторних робіт, самостійної роботи, питання, задачі, завдання або кейси для поточного та підсумкового контролю знань і вмінь студентів, комплексної контрольної роботи моніторингу набутих знань і вмінь з навчальної дисципліни);

кредит Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі – кредит ЄКТС) – одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення

визначених (очікуваних) результатів навчання. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин. Навантаження одного навчального року за денною формою навчання становить, як правило, 60 кредитів ЄКТС;

ліцензування освітньої діяльності – це процедура визнання спроможності юридичної або фізичної особи надавати освітні послуги на певному рівні освіти відповідно до ліцензійних умов;

Національна рамка кваліфікацій (НРК) – системний і структурований за компетентностями опис кваліфікаційних рівнів;

освітній компонент – змістовна навчальна складова освітньої програми як автономний, офіційно структурований навчальний досвід, що повинен мати послідовний чіткий набір результатів навчання, визначені види навчальної діяльності згідно з часом, виділеним в рамках освітньої програми, та відповідні критерії оцінювання;

освітній процес – це інтелектуальна, творча діяльність у сфері вищої освіти і науки, що провадиться у закладі вищої освіти (науковій установі) через систему науково-методичних і педагогічних заходів та спрямована на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь та інших компетентностей у осіб, які навчаються, а також на формування гармонійно розвиненої особистості;

освітня (освітньо-професійна, освітньо-наукова чи освітньо-творча) програма – система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти;

проектна група – визначена наказом керівника закладу освіти група педагогічних, науково-педагогічних та/або наукових працівників, які відповідальні за започаткування освітньої діяльності за спеціальністю на певному рівні вищої освіти, фахової передвищої освіти та у сфері післядипломної освіти для осіб з вищою освітою і відповідають кваліфікаційним вимогам, визначеним цими Ліцензійними умовами;

результати навчання – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів;

спеціалізація – складова спеціальності, що визначається закладом вищої освіти та передбачає профільну спеціалізовану освітню програму підготовки здобувачів вищої та післядипломної освіти;

спеціальність – складова галузі знань, за якою здійснюється професійна підготовка;

стандарт освітньої діяльності – це сукупність мінімальних вимог до кадрового, навчально-методичного, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення освітнього процесу закладу вищої освіти і наукової установи; розробляються центральним органом виконавчої влади у

сфері освіти і науки за погодженням з Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти для кожного рівня вищої освіти в межах кожної спеціальності з урахуванням необхідності створення умов для осіб з особливими освітніми потребами та є обов'язковими до виконання всіма закладами вищої освіти незалежно від форми власності та підпорядкування, а також науковими установами, що забезпечують підготовку докторів філософії та докторів наук;

стандарт вищої освіти – це сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності закладів вищої освіти і наукових установ за кожним рівнем вищої освіти в межах кожної спеціальності; розробляються для кожного рівня вищої освіти в межах кожної спеціальності відповідно до Національної рамки кваліфікацій і використовуються для визначення та оцінювання якості змісту та результатів освітньої діяльності закладів вищої освіти (наукових установ).

якість вищої освіти – відповідність результатів навчання вимогам, встановленим законодавством, відповідним стандартом вищої освіти та/або договором про надання освітніх послуг;

якість освітньої діяльності – рівень організації освітнього процесу у закладі вищої освіти, що відповідає стандартам вищої освіти, забезпечує здобуття особами якісної вищої освіти та сприяє створенню нових знань.

1.4. Освітня програма використовується під час:

- акредитації освітньої програми, інспектування освітньої діяльності за спеціальністю;
- розроблення навчального плану, програм навчальних дисциплін і практик;
- розроблення засобів діагностики якості вищої освіти;
- формування програм навчальних дисциплін, практик, змісту індивідуальних завдань;
- атестації майбутніх фахівців.

1.5. Перелік акредитованих та неакредитованих освітніх програм, за якими здійснюється прийом на кожний рівень вищої освіти, наводиться у Правилах прийому до Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З.Гжицького.

2. КЛАСИФІКАЦІЯ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ТА ЇХ ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

2.1. **Спрямованість освітніх програм.** В рамках однієї спеціальності Університетом можуть реалізуватися декілька освітніх програм (далі – ОП). Профільна спрямованість, обумовлена істотними особливостями предметної сфери програми, переліком програмних компетентностей, програмними результатами чи переліком освітніх компонентів є підставою для розробки окремої ОП.

2.2. Види основних освітніх програм

За видом освітньої діяльності ОП поділяють на:

- програми фахової передвищої освіти;

- програми вищої освіти;
- програми післядипломної освіти;
- спільні, що реалізуються Університетом спільно з іншими організаціями, у т.ч. зарубіжними. Вони можуть реалізовуватися на договірній основі. Особливим видом спільних програм є програми подвійних дипломів, що передбачають видачу здобувачам вищої освіти, які успішно пройшли атестацію, дипломів двох партнерів-учасників реалізації спільної ОП.

2.3. Стандарти вищої освіти встановлюють такі вимоги до освітньої програми:

- обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти;
- перелік компетентностей випускника;
- нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання;
- форми атестації здобувачів вищої освіти;
- вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти;
- вимоги професійних стандартів (у разі їх наявності).

2.4. Процес розроблення, реалізації, моніторингу та перегляду ОП документується в портфоліо освітньої програми – зібранні всіх матеріалів, напрацьованих проектною групою. Перелік складових портфоліо визначається гарантом ОП.

Портфоліо містить:

- освітню програму та додатки до неї;
- навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти;
- відомості за формами, передбаченими відповідними додатками до Ліцензійних умов;
- інші документи, напрацьовані проектною групою (довідки, аналітичні звіти, таблиці, опитувальні листи тощо).

2.5. Структура ОП

До структури освітньої програми входять (додаток 1):

- профіль освітньої програми;
- перелік освітніх компонентів;
- структурно-логічна схема вивчення освітніх компонентів;
- форми атестації здобувачів вищої освіти;
- матриця відповідності програмних компетентностей освітнім компонентам ОП;
- матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідним компонентам ОП;
- навчальний план;
- робочі програми навчальних дисциплін;
- навчально-методичне забезпечення (комплекси навчальних дисциплін);

- програми практик;
- документи і матеріали, що регулюють зміст і реалізацію освітнього процесу;
- оціночні засоби (комплекти тестів, комплексних завдань, розміщених на паперових та електронних носіях).

До структури освітньо-наукової програми входять (додаток 2):

- профіль освітньої програми;
- перелік освітніх компонентів;
- структурно-логічна схема вивчення освітніх компонентів;
- форми атестації здобувачів вищої освіти;
- матриця відповідності програмних компетентностей освітнім компонентам ОНП;
- матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідним компонентам ОНП;
- наукова складова ОНП;
- основні напрямки наукових досліджень;
- навчальний план;
- робочі програми навчальних дисциплін;
- навчально-методичне забезпечення (комплекси навчальних дисциплін);
- документи і матеріали, що регулюють зміст і реалізацію освітнього процесу;
- оціночні засоби (комплекти тестів, комплексних завдань, розміщених на паперових та електронних носіях).

2.6. Характеристика складових ОП

2.6.1 Профіль ОП визначає її характерні риси, місце в освітньому просторі, співвідношення з тематикою наукових досліджень.

2.6.1.1 Він розробляється для полегшення розуміння ОП зацікавленими сторонами: вступниками на навчання, здобувачами вищої освіти, роботодавцями, дослідниками, викладачами, випускниками закладів вищої освіти, професіоналами, керівниками закладів вищої освіти, агенціям забезпечення якості, органам ліцензування й акредитації тощо.

2.6.1.2 Дані профілю ОП є частиною інформаційного пакету Університету, на основі якого формується додаток до диплома європейського зразка.

2.6.1.3 Профіль освітньої програми складається з таких елементів:

- титул;
- преамбула;
- перелік розробників;
- дата і номер протоколу засідання вченої ради університету щодо затвердження освітньої програми;
- інформація про врахування пропозицій зацікавлених сторін;
- загальна характеристика;
- повна назва Університету та структурного підрозділу;
- рівень вищої освіти;
- освітній ступінь, що присуджується;
- назва галузі знань;

- назва спеціальності;
- офіційна назва освітньої програми;
- орієнтація програми;
- тип диплома та обсяг програми;
- опис предметної сфери;
- основний фокус програми та спеціалізації;
- форми навчання;
- освітня кваліфікація, що присвоюється;
- кваліфікація в дипломі;
- особливості та відмінності ОП;
- акредитація;
- цикл/рівень вищої освіти;
- передумови;
- мова викладання;
- мета освітньої програми;
- працевлаштування та академічна права (придатність до працевлаштування, подальшого навчання);
- навчальне середовище (викладання, навчання, оцінювання);
- атестація здобувачів вищої освіти (форми атестації здобувачів вищої освіти, вимоги до заключної кваліфікаційної роботи (за наявності));
- програмні компетентності (інтегральні, загальні, фахові);
- програмні результати навчання;
- ресурсне забезпечення реалізації програми: характеристика кадрового забезпечення; характеристика матеріально-технічного забезпечення; характеристика навчально-методичного забезпечення, характеристика інформаційного забезпечення;
- основні компоненти освітньої програми;
- академічна мобільність;
- навчання іноземних здобувачів вищої освіти;
- вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти: принципи та процедури забезпечення якості освіти; моніторинг та періодичний перегляд освітньої програми; публічність інформації про освітню програму; запобігання та виявлення академічного плагіату;
- вимоги професійних стандартів (у разі їхньої наявності – повна назва професійного стандарту).

2.6.2 Перелік освітніх компонентів (у тому числі перелік навчальних дисциплін) відображає розподіл ОП на окремі освітні компоненти та логічну послідовність їх вивчення, які можуть складатися з одного або кількох модулів, інших типів складових навчальної дисципліни, навчальної та виробничої практики, дослідницьких проєктів, лабораторних робіт та інших відповідних навчальних заходів.

2.6.3 **Матриці відповідності.** Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам ОП є відображення структурно-логічних зв'язків між змістом ОП (переліком навчальних дисциплін) і запланованими програмними компетентностями.

Матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідним

компонентами ОП є відображенням структурно-логічних зв'язків між змістом ОП і запланованими програмними результатами.

2.6.4 Графік освітнього процесу. Університет на підставі освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми за кожною спеціальністю розробляє графік освітнього процесу та навчальний план, який визначає перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС, послідовність вивчення дисциплін, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, форми поточного і підсумкового контролю. Графік освітнього процесу за денною формою навчання розробляється із врахуванням того, що навчальний рік в Університеті розпочинається 1 вересня і включає осінній та весняний семестри, зимову та літню екзаменаційні сесії, практичне навчання, канікули.

2.6.5 Навчальний план. На підставі освітньо-професійної програми за кожною спеціальністю в Університеті розробляється навчальний план, який містить відомості про галузь знань, спеціальність і спеціалізацію (за наявності), освітній або освітньо-науковий рівень, кваліфікацію, нормативний термін навчання, графік освітнього процесу, розділи теоретичної, практичної підготовки, блок обов'язкових навчальних дисциплін (навчальні курси, практики із вказаними кредитами ЄКТС і навчальними годинами), дані про кількість і форми семестрового контролю, атестації в екзаменаційній комісії, загальний бюджет навчального часу за весь нормативний термін навчання та його поділ на аудиторний навчальний час та час, відведений на самостійну роботу, а також поділ бюджету аудиторного навчального часу за окремими формами занять з кожної навчальної дисципліни та за весь термін навчання загалом.

2.6.5.1 Навчальний план розробляється на весь нормативний термін навчання робочими групами, до складу яких входять завідувачі та провідні фахівці випускових кафедр. Розроблений навчальний план розглядається на засіданні випускової кафедри, вченій раді факультету, затверджується рішенням вченої ради університету.

2.6.5.2 Навчальний план за заочною формою навчання містить перелік дисциплін, аналогічний навчальному плану за денною формою навчання, але має меншу тривалість аудиторних занять за рахунок збільшення кількості самостійної роботи.

2.6.5.3 Розподіл дисциплін у навчальних планах. У навчальних планах підготовки фахівців обсяги навчальних дисциплін розподіляються так: обов'язкові, вибіркові.

Обов'язкові дисципліни – обсяг навчального навантаження студента визначеного стандартами вищої освіти, але не більше 75% (їх перелік, обсяги та форми атестації визначаються стандартами вищої освіти, вимогами МОН України у межах відповідної спеціальності та включаються у навчальний план підготовки фахівців у повному обсязі).

Дисципліни за вибором студентів – не менше 25% загального обсягу навчального навантаження студентів відведених для вивчення студентами за власним вибором. Вони включаються до робочого навчального плану підготовки фахівців залежно від вибору студентів.

2.6.5.4 Формування переліку вибіркового дисциплін.

Робочі групи з розробки переліку вибіркового дисциплін за вибором студентів аналізують вхідну інформацію та забезпечення кафедр щодо можливості організації освітнього процесу високої якості.

Вхідною інформацією для формування переліку вибіркового дисциплін є:

- аналіз стратегічних планів розвитку університет, педагогічної освіти та визначення майбутніх потреб галузі;
- інформація від підприємств, організацій та установ-роботодавців щодо їх поточних та перспективних потреб;
- відгуки випускників факультету щодо відповідності навчального плану спеціальності потребам виробничої сфери;
- результати анкетування студентів університету.

Основними критеріями забезпечення кафедри, що спроможна забезпечити високу якість викладання вибіркового дисципліни, є:

- кадрове забезпечення (науковий ступінь, вчене звання науково-педагогічного працівника, досвід викладання дисципліни, особистий рейтинг);
- навчально-методичне забезпечення (навчально-методичний комплекс, підручники, навчальні посібники, методичні рекомендації);
- матеріально-технічна база (лабораторне забезпечення, бази практичного навчання);
- інформаційне забезпечення;
- відгуки студентів про якість викладання дисциплін на кафедрах;
- результати підсумкового контролю знань студентів.

2.6.5.5 Для конкретизації планування освітнього процесу на кожний навчальний рік складається робочий навчальний план, який схвалюється вченою радою факультету та затверджується проректором з науково-педагогічної роботи.

2.6.5.6 На основі робочого навчального плану у визначеному університетом порядку розробляються та затверджуються індивідуальні навчальні плани студентів, що мають містити, у тому числі, обрані здобувачами вищої освіти навчальні дисципліни.

2.6.6 **Навчально-методичне забезпечення навчальних дисциплін** складається з навчально-методичних комплексів дисциплін, у т.ч. робочих програм навчальних дисциплін, програм навчальних практик, електронних навчальних курсів, підручників та навчальних посібників, у т.ч.:

- методичні рекомендації щодо виконання курсових робіт (проектів), проходження виробничих та навчальних практик;
- методичні рекомендації до підготовки випускної дипломної (кваліфікаційної) роботи;
- правила оформлення й критерії оцінювання різних видів навчальних і контрольних робіт;
- види та форми атестації здобувачів вищої освіти, що дозволяють встановити відповідність засвоєних ними рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей – вимогам стандартів вищої освіти.

Навчально-методичне забезпечення розробляється для всіх дисциплін, передбачених навчальним планом, затверджується і оновлюється згідно з чинними нормативними актами Університету в цій сфері.

2.6.7 Кадрове забезпечення ОП.

Цей розділ містить відомості про науково-педагогічних працівників, які беруть участь в реалізації ОП. Відомості можуть надаватися у вигляді аналітичних матеріалів. Також зазначаються відомості про провідних вітчизняних і зарубіжних вчених, фахівців-практиків зі сфери виробництва й науки, які залучаються до реалізації конкретної ОП.

2.6.8 Матеріально-технічні та фінансові умови реалізації ОП. У цьому розділі наводяться відомості про матеріально-технічні умови й фінансові питання реалізації ОП, включаючи наявність спеціалізованих лабораторій і кабінетів, складного обладнання, можливості та особливості проживання в гуртожитку.

2.6.9 Зв'язки з роботодавцями та професійними асоціаціями. У цьому розділі наводяться відомості про потенційних роботодавців, їх участі в проектуванні й реалізації ОП.

2.6.10 Гарантії якості ОП. У цьому розділі наводиться інформація про оцінку якості освітніх послуг ОП: наявність державної акредитації ОП, наявні сертифікати і експертні висновки за підсумками експертизи якості.

3. ОБСЯГИ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ

3.1. Здобуття вищої освіти на кожному рівні передбачає успішне виконання особою відповідної освітньої (освітньо-професійної чи освітньо-наукової) програми, що є підставою для присудження відповідного ступеня вищої освіти.

3.2. **Молодший бакалавр** – це освітньо-професійний ступінь, що здобувається на початковому рівні (короткому циклі) вищої освіти і присуджується закладом вищої освіти у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти освітньо-професійної програми, обсяг якої становить 120-150 кредитів ЄКТС. Обсяг освітньо-професійної програми для здобуття ступеня молодшого бакалавра на основі ступеня молодшого спеціаліста визначається закладом освіти. Особа має право здобувати ступінь молодшого бакалавра за умови наявності в неї повної загальної середньої освіти.

3.3. **Бакалавр** – це освітній ступінь, що здобувається на першому рівні вищої освіти та присуджується закладом вищої освіти у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти освітньо-професійної програми, обсяг якої становить 240 кредитів ЄКТС. Обсяг освітньо-професійної програми для здобуття ступеня бакалавра на основі ступеня молодшого бакалавра або молодшого спеціаліста становить 120- 180 кредитів ЄКТС. Особа має право здобувати ступінь бакалавра за умови наявності в неї повної загальної середньої освіти.

3.4. **Магістр** – це освітній ступінь, що здобувається на другому рівні вищої освіти та присуджується закладом вищої освіти у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми. Ступінь магістра здобувається за освітньо-професійною програмою. Обсяг освітньо-

професійної програми підготовки магістра становить 90-120 кредитів ЄКТС (120 кредитів – для здобувачі вищої освіти, які вступили за неспорідненою спеціальністю). Особа має право здобувати ступінь магістра за умови наявності в неї ступеня бакалавра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста).

3.5. Доктор філософії – це освітній і водночас перший науковий ступінь, що здобувається на третьому рівні вищої освіти на основі ступеня магістра (ОКР спеціаліста). Ступінь доктора філософії присуджується спеціалізованою вченою радою закладу вищої освіти в результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді.

Особа має право здобувати ступінь доктора філософії під час навчання в аспірантурі. Особи, які професійно здійснюють наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи, мають право здобувати ступінь доктора філософії поза аспірантурою, зокрема під час перебування у творчій відпустці, за умови успішного виконання відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді.

Нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі (ад'юнктурі) становить чотири роки. Обсяг освітньої складової освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії становить 30-60 кредитів ЄКТС.

3.6. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин, навантаження одного навчального року за денною формою навчання – 60 кредитів ЄКТС.

4. ПОРЯДОК РОЗРОБЛЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

4.1. Розроблення освітньої програми. Нова ОП розробляється на основі стандартів освітньої діяльності та стандартів вищої освіти з урахуванням вимог професійних стандартів у відповідній професійній області (за наявності останніх).

Розроблення нової ОП містить такі етапи:

- I етап – формування проєктної групи та призначення гаранта освітньої програми;
- II етап – аналіз актуальності ОП та оцінювання достатності наявних ресурсів;
- III етап – визначення профілю ОП;
- IV етап – визначення освітнього змісту ОП та розроблення навчального плану;
- V етап – розроблення системи оцінювання якості ОП з метою її удосконалення.

4.2. I етап. Формування проєктної групи та призначення гаранта освітньої програми

4.2.1 Нова ОП розробляється за ініціативою випускових кафедр.

4.2.1 Розробці нової ОП передуює порівняльний аналіз її ініціаторів аналогічних спрямувань, що діють в провідних вітчизняних та закордонних закладах

вищої освіти – їх тривалості, переліку навчальних дисциплін, рівня викладання тощо.

4.2.2 Розроблення, моніторинг та перегляд кожної ОП здійснюється проектними групами.

4.2.2.1 Проектні групи формуються окремо за кожною ОП на період її розроблення, моніторингу, перегляду, проведення процедур зовнішнього оцінювання (ліцензування, акредитація), само оцінювання або інших необхідних процедур.

4.2.2.2.1 Склад проектної групи ОП затверджується наказом ректора Університету за поданням декана відповідного факультету на підставі пропозицій випускової кафедри.

4.2.2.2.2 Склад проектної групи освітньо-наукової програми затверджується наказом ректора Університету за поданням проректора з наукової роботи.

4.2.2.3 При цьому має бути дотримана ліцензійна умова щодо наявності у складі проектної групи:

- для освітньо-професійного ступеня молодшого бакалавра у складі повинні бути не менш як три особи, з яких хоча б одна особа має науковий ступінь та/або вчене звання;
- для освітнього ступеня бакалавра у складі повинні бути не менш як три особи, які мають науковий ступінь та/або вчене звання;
- для освітнього ступеня магістра у складі повинні бути не менш як три особи, які мають науковий ступінь та вчене звання, з них один доктор наук та/або професор;
- для освітньо-наукового ступеня доктора філософії у складі повинні бути не менш як три особи, які мають науковий ступінь та вчене звання, з них не менше двох докторів наук та/або професорів.

Одна й та ж сама особа може бути членом декількох проектних груп.

4.2.2.4 З метою забезпечення участі в розробці, моніторингу та перегляду ОП зацікавлених сторін рекомендується включати до складу проектної групи їх представників (роботодавців, органів студентського самоврядування, професіоналів тощо) або залучати до діяльності проектної групи в інших формах.

4.2.2.5 Очолює проектну групу її керівник – гарант освітньої програми, науково-педагогічний працівник, який має науковий ступінь та/або вчене звання за відповідною або спорідненою до ОП спеціальністю. Дострокове припинення роботи й призначення нового гаранта ОП і членів проектної групи здійснюється на підставі наказу ректора Університету.

4.2.2.6 При розробці спільної ОП створюється проектна група, до складу якої входять представники всіх учасників-партнерів, які беруть участь в реалізації нової спільної ОП.

У цьому випадку проектна група повинна забезпечити облік вимог усіх сторін, які будуть забезпечувати її реалізацію, у тій мірі, в якій кожна зі сторін забезпечує внесок у ОП.

При розробленні програми подвійних дипломів слід враховувати не тільки змістовну відповідність навчальних планів, але й вимоги щодо обсягу

окремих компонентів ОП, поточного контролю, підсумкової атестації й планованих навчальних результатів, які передбачає кожен з учасників-партнерів, що видає документи про освіту та кваліфікацію.

4.2.2.7 Проектні групи виконують такі завдання:

- обирають вид ОП;
- встановлюють актуальність ОП;
- формують профіль програми;
- визначають форми навчання та організації освітнього процесу;
- визначають освітні компоненти;
- розробляють навчальний план та інші нормативні документи, що організаційно супроводжують процес підготовки здобувачів вищої освіти за відповідною ОП з врахуванням нормативних вимог Університету;
- дають завдання випусковим та іншим кафедрам Університету на розроблення навчально-методичного забезпечення ОП;
- здійснюють аналіз відповідності ОП Ліцензійним умовам;
- узагальнюють пропозиції та формують рекомендації з вдосконалення існуючої ОП;
- беруть участь у моніторингу ОП (узагальнюють пропозиції та рекомендації, здійснюють само обстеження та само оцінювання) та періодичному перегляду ОП;
- спільно з навчальним, навчально-методичним відділами Університету та приймальною комісією забезпечують внесення відомості щодо ОП та навчальних планів до ЄДЕБО;
- здійснюють контроль за реалізацією ОП науково-педагогічними працівниками та кафедрами Університету.

4.2.2.8 За запитом проектної групи відповідні служби Університету зобов'язані надати у визначений гарантом ОП строк відомості, необхідні для розроблення ОП.

4.2.2.9 Координацію діяльності усіх проектних груп Університету здійснює проректор з науково-педагогічної роботи.

4.3. II етап. Аналіз актуальності ОП та оцінювання достатності наявних ресурсів

4.3.1 Здійснення аналізу та визначення актуальності ОП, суспільної потреби в ОП, її потенціалі – шляхом консультацій із зацікавленими сторонами (здобувачами вищої освіти, випускниками Університету, роботодавцями, науковою спільнотою, професіоналами тощо), з'ясуванні виконання основних умов її запровадження.

4.3.2 Проектна група проводить аналіз ринку освітніх послуг і можливості позиціонування на ньому ОП, аналіз ринку праці, на який орієнтована нова ОП, можливостей майбутнього працевлаштування для потенційних випускників.

4.3.3 Для забезпечення постійного зв'язку з зацікавленими сторонами Університетом можуть як дорадчий орган формуватися експертні ради за

відповідними спеціальностями, до яких можуть входити представники зацікавлених сторін.

4.3.4 Проектна група, виходячи з прогнозованої структури ОП, з врахуванням Ліцензійних умов, за результатами консультацій з профільними службами Університету здійснює попередню загальну оцінку достатності наявних ресурсів (кадрових, фінансових, організаційних тощо) для її реалізації та потреби залучення зовнішніх ресурсів.

4.4. III етап. Визначення профілю ОП

4.4.1 Профіль програми складається проектною групою як короткий документ, створений для представлення в усталеній формі загальної інформації про ОП. Визначення профілю полягає у визначенні мети ОП, загальних та фахових програмних компетентностей, які повинні бути досягнуті в результаті навчання, кінцевих (програмних) результатів навчання з урахуванням положень Національної рамки кваліфікацій, вимог стандартів вищої освіти та встановлення необхідного обсягу ОП у кредитах ЄКТС.

4.4.2 При формулюванні програмних компетентностей та результатів навчання слід забезпечити активну роль представників ринку праці в процесі формування компетентнісного опису моделі майбутнього фахівця.

4.4.3 Програмні компетентності (описані за видами: інтегральні, загальні, спеціальні) – загалом від 10 до 15 найважливіших компетентностей, визначають специфіку ОП. Компетентності випускника відображають погляд роботодавця (замовника) на освітню та професійну підготовку потенційного працівника.

4.4.3.1 Основою для формулювання програмних компетентностей ОП є перелік компетентностей стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю. Цей перелік може бути доповнений декількома (не більше 2-3) компетентностями, що визначаються специфікою потреб регіонального або секторального ринку праці (цільовий запит роботодавців).

4.4.3.2 Інтегральні та загальні компетентності визначені Національною рамкою кваліфікацій і описані за кваліфікаційними рівнями (5 – короткий цикл, 6 – бакалаврський, 7 – магістерський, 8 – докторський).

4.4.3.3 Спеціальні (фахові, предметні) компетентності, як правило, поділяють на три види (в предметній області): знання й розуміння, когнітивні уміння та навички, практичні навички. Набір фахових компетентностей має відповідати визначеному рівню ОП.

4.4.4 Програмні результати навчання – узгоджений набір 15-25 тверджень, які зазначають, що здобувач вищої освіти має знати, розуміти та бути здатним виконувати після успішного завершення навчання за ОП.

4.4.4.1 Набір програмних результатів навчання є однаковою для всіх здобувачів вищої освіти за ОП певного рівня.

4.4.4.2 Перелік програмних результатів навчання має корелюватися з визначеним переліком загальних і спеціальних (фахових, предметних) компетентностей.

4.4.5 Результати навчання мають відповідати таким критеріям:

- корисність – мають сприйматися як такі, що відповідають рівню вищої освіти та вимогам/очікуванням громадянського суспільства та держави, релевантність відповідним програмним компетентностям;
- конкретність – забезпечувати достатній рівень деталізації, бути чіткими і однозначними, написаними зрозумілою мовою, дозволяючи чітко окреслити зміст вимог до здобувача вищої освіти;
- стандартизованість – визначати стандартні вимоги, яким повинен відповідати здобувач вищої освіти;
- відповідність – відповідати кваліфікаційним вимогам, бути взаємозв'язаними із освітніми рівнями та кваліфікаційними рівнями Національної рамки кваліфікацій (далі – НРК);
- об'єктивність – об'єктивна оцінка наявних ресурсів, можливостей, необхідних для їх досягнення мети;
- діагностичність – повинні мати об'єктивні ознаки їх досягнення чи недосягнення та визначати вимоги до присудження кредитів ЄКТС;
- вимірюваність – має існувати спосіб та шкала для вимірювання ступеня досягнення результату прямими або непрямими методами.

4.4.6 Порядок формулювання результатів навчання:

- визначити, якій сфері (спеціальній чи загальній, предметній області, особливі навички тощо) та кваліфікаційному рівню НРК має відповідати результат навчання;
- зазначити тип результату навчання (знання, навички, здатності, інші компетентності);
- визначити активне дієслово відповідного рівня;
- зазначити предмет вивчення або предмет дії (іменник, що слідує за дієсловом);
- за необхідності навести умови/обмеження, за яких слід демонструвати результат навчання;
- перевірити результат навчання відповідності вище зазначеним критеріям та визначити засіб оцінювання його досягнення.

4.4.7 При розробленні програмних результатів навчання варто врахувати, що:

- результати навчання характеризують те, що здобувач вищої освіти повинен продемонструвати після успішного завершення освітньої програми (демонстрація знань, умінь, здатності виконувати тощо);
- повний набір програмних результатів навчання виражає характерні особливості ОП; якщо серед них є результати, характерні також і для інших ОП, їх доцільно виділити окремо.

Формулюванню програмних результатів супроводжує вироблення чітких критеріїв оцінювання сформульованого результату.

4.4.8 Кореляція результатів навчання програмним компетентностям перевіряється за допомогою матриці відповідності програмних компетентностей програмним результатам навчання за ОП.

4.5. IV етап. Визначення змісту ОП та розроблення навчального плану

4.5.1 Визначення змісту освітньої програми охоплює такі етапи:

1) складання переліку освітніх компонентів ОП:

- визначення компетентностей та формулювання результатів навчання для кожного модуля;
- визначення підходів до викладання, навчання та оцінювання;
- перевірка охоплення ключових загальних та предметно-спеціалізованих компетентностей.

2) обрання освітніх технологій і розроблення навчального плану;

3) розроблення програм навчальних дисциплін.

4.5.2 На підставі програмних компетентностей та програмних результатів навчання проектна група:

- визначає загальний бюджет часу – обсяг кредитів ЄКТС, необхідних для досягнення зазначених результатів, який необхідно розподілити;
- здійснює структурування результатів навчання (модулів або навчальних дисциплін, інших складових навчальних дисциплін, практик, курсових робіт (проектів), лабораторних робіт та інших відповідних навчальних заходів) та розподіляє кредити ЄКТС, необхідні для досягнення зазначених результатів.

4.5.3 При призначенні кредитів ЄКТС освітнім компонентам ОП слід віддавати перевагу стандартизованому підходу, коли обсяг кожного компонента є стандартним на відміну від індивідуального підходу, коли обсяг кредитів ЄКТС для освітнього компонента є довільним і залежить від переліку та складності результатів навчання, опису прогнозованої навчальної діяльності, оцінки навантаження, обговорення викладацьким складом.

4.5.4 Визначення кількості кредитів ЄКТС для освітнього компонента здійснюється шляхом оцінки навантаження, необхідного для досягнення результатів навчання.

4.5.5 Мінімальна кількість кредитів ЄКТС для освітнього компонента складає 3 кредити ЄКТС. Кількість освітніх компонентів на навчальний рік – не більше 16. Проектним групам слід запобігати надмірній фрагментації освітніх компонентів.

4.5.6 Визначення компетентностей та формулювання результатів навчання для кожного освітнього компонента. Виходячи з програмних компетентностей та програмних результатів навчання, проектна група має сформулювати результати навчання, які повинні бути досягнуті в межах кожного освітнього компонента.

4.5.7 Визначення підходів до викладання, навчання та оцінювання. Проектна група має погодити спосіб найкращого розвитку та оцінювання компетентностей і досягнення бажаних результатів навчання, а також передбачити різноманітні підходи до навчання, викладання та оцінювання.

4.5.8 Перевірка охоплення ключових загальних та предметно-спеціалізованих компетентностей. Проектна група має перевірити наявні ключові загальні і спеціальні компетентності, а також перевірити, чи всі програмні ключові

загальні та спеціальні компетентності охоплюються модулями/одинацями освітньої програми.

4.5.9 Проєктні групи мають провести тест щодо узгодження результатів навчання та програмних компетентностей:

- узгодження програмних результатів навчання з Національною рамкою кваліфікацій;
- узгодження програмних результатів навчання зі стандартами вищої освіти;
- узгодження результатів вивчення навчальної дисципліни з програмними результатами навчання (Матриця відповідності програмних результатів навчання освітнім компонентам освітньої програми);
- узгодження дисциплінарних результатів навчання з програмними компетентностями (Матриця відповідності програмних компетентностей освітнім компонентам освітньої програми);
- узгодження методів викладання з відповідними результатами навчання для досягнення бажаних результатів навчання;
- узгодження методів оцінювання відповідно з дисциплінарними та програмними результатами навчання.

4.5.10 Обрання освітніх технологій та розроблення навчального плану.

Внесення проєктною групою узгоджених результатів навчання до освітньої програми та відповідних навчальних дисциплін – до навчальних планів підготовки фахівців є обов'язковим. Відповідно до профілю освітньої програми та переліку її освітніх компонентів проєктна група розробляє навчальний план ОП.

При цьому слід враховувати, що обсяг аудиторної роботи здобувачів вищої освіти встановлюється в межах від 1/3 до 1/2 обсягу 1 кредиту ЄКТС, решта обсягу призначається для їх самостійної роботи. Органи студентського самоврядування можуть подавати пропозиції та зауваження щодо змісту навчальних планів.

4.5.11 При проєктуванні кадрового забезпечення ОП проєктна група має узгодити свої пропозиції щодо складу науково-педагогічних працівників для викладання дисциплін, внесених у проєкт навчального плану, з кафедрами, на яких працюють такі науково-педагогічні працівники.

4.5.12 Розроблення програм навчальних дисциплін. Програми навчальних дисциплін за завданнями проєктних груп розробляються на кафедрах факультетів згідно з вимогами розроблених освітніх програм.

4.5.12.1 Органи студентського самоврядування можуть надавати пропозиції та зауваження щодо змісту програм навчальних дисциплін.

4.5.12.2 Програма навчальної дисципліни розробляється на термін дії навчального плану, за необхідності до неї можуть вноситись зміни. З метою забезпечення цілісності освітнього матеріалу, забезпечення професійної спрямованості змісту навчання, попередження дублювання, врахування міждисциплінарних зв'язків програми навчальних дисциплін розглядаються методичною радою факультету.

4.5.12.3 На підставі робочої програми навчальної дисципліни на поточний навчальний рік на кафедрах розробляються навчально-методичного забезпечення.

4.6. V етап. Розроблення системи оцінювання якості освітньої програми з метою її удосконалення

4.6.1 Відповідальність за якість освітньої програми несуть проєктна група, а також науково-педагогічні працівники, які її реалізують. З метою контролю за якістю освітніх програм та їх вдосконалення проводяться різні процедури оцінювання та визнання якості ОП: зовнішні, внутрішні.

4.6.2 Основними процедурами зовнішнього оцінювання та визнання якості ОП є:

- акредитація освітніх програм (ОП може не мати акредитації. За неакредитованою освітньою програмою Університет має право на виготовлення і видачу власних документів про вищу освіту у порядку та за зразком, що визначені вченою радою університету (п.6 ст.7 ЗУ «Про вищу освіту»);

- сертифікація освітніх програм – процедура встановлення відповідності якісних характеристик освітніх програм певним стандартам якості організації, що сертифікує ОП;

- міжнародна експертиза освітніх програм – процедура оцінювання якості ОП визнаними і авторитетними міжнародними експертами в тій науково-освітній галузі, в якій реалізується така ОП.

4.6.3 Для всіх ОП рекомендується регулярно проводити оцінку підготовки фахівців і затребуваних компетентностей (результатів навчання) з точки зору роботодавців, а також затребуваних результатів навчання з точки зору випускників. Процедурою такої оцінки є опитування роботодавців та випускників (анкетування, інтерв'ювання, соціологічне дослідження тощо).

4.6.4 Внутрішній аудит освітньої програми – процедури перевірки якості різних елементів документального забезпечення освітніх програм з боку Університету. Предметами внутрішнього аудиту можуть бути готовність освітньої програми до процедур зовнішнього оцінювання; якість різних документів у рамках ОП (напр., програм навчальних дисциплін, робочих навчальних планів та індивідуальних навчальних планів, програм практик); наявність і повнота необхідної документації в рамках ОП тощо.

4.6.5 Основними процедурами внутрішньої оцінки якості ОП є самообстеження освітньої програми, яке може проводитися як в рамках процедур зовнішнього оцінювання якості (акредитації будь-якого виду, міжнародної експертизи), так і з ініціативи гаранта ОП з метою планових процедур контролю якості.

4.6.5.1 Залежно від цілей проведення самообстеження визначаються процедури і терміни його проведення. Для проведення самообстеження ОП і підготовки звіту призначається комісія (у складі 3-5 осіб з числа науково-педагогічних працівників факультету, що реалізує ОП); можливим є залучення до проведення самообстеження ОП представників роботодавців, здобувачів вищої освіти, випускників.

- 4.6.5.2 Самообстеження може проводитися проєктною групою за рішенням гаранта освітньої програми. Результати проведеного самообстеження оформлюються у формі звіту про результати самообстеження.
- 4.6.5.3 Звіт про результати самообстеження ОП готується членами комісії з самообстеження і узгоджується з усіма залученими до цієї процедури учасниками; звіт повинен містити висновки про якість ОП і пропозиції щодо її вдосконалення, включаючи, за необхідності, пропозиції щодо внесення змін до ОП, модернізації ОП і/або прийняттю інших управлінських рішень.
- 4.6.5.4 Звіт про результати самообстеження затверджуються на засіданні вченої ради факультету.
- 4.6.6 Адміністративні перевірки – процедури перевірки якості здійснення основних робочих процесів у рамках реалізації ОП з метою встановлення їх відповідності існуючим вимогам і нормам (діяльність проєктної групи ОП, реалізація окремих елементів (навчальних дисциплін, практик, проєктної діяльності) у рамках ОП, взаємодія окремих викладачів програми зі здобувачами вищої освіти, діяльність гаранта ОП тощо). Перевірки можуть проводитися в межах компетенції навчально-методичним відділом, науковим відділом; гарантом ОП.
- 4.6.7 Внесення в ОП змін, що відносяться до компетенції вченої ради університету, затверджується на засіданні вченої ради університету на підставі рекомендацій, наданих гарантом освітньої програми, які затверджені навчально-методичною комісією спеціальності та схвалені навчально-методичною радою факультету.

5. ПОРЯДОК ЗАТВЕРДЖЕННЯ, ВІДКРИТТЯ, АКРЕДИТАЦІЇ ТА ЗАКРИТТЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

5.1. Затвердження ОП

- 5.1.1 Всі нові ОП мають пройти єдиний порядок затвердження, що містить їх послідовний розгляд такими підрозділами:
- *проєктною групою*, подання якої є підставою для розгляду матеріалів навчально-методичною комісією спеціальності. Проєктна група повинна здійснити перевірку збалансованості та реалістичності програми, зокрема перевірити, чи розроблена програма збалансована, чи кредити присвоєно раціонально, чи студенти здатні завершити окремі дисципліни та всю освітню програму, вклавшись у визначений час, перевірити повноту документального забезпечення ОП та відповідність освітньої програми Ліцензійним умовам;
  - *навчально-методичною комісією спеціальності*, яка здійснює перевірку збалансованості та реалістичності програми, раціональності розподілу кредитів, повноту документального забезпечення та відповідність освітньої програми Ліцензійним умовам. Позитивне рішення є підставою для передачі матеріалів на засідання навчально-методичної ради факультету;

- *навчально-методичною радою факультету*, позитивне рішення якої є підставою для передачі матеріалів на розгляд вченої ради факультету;
- *вченою радою факультету*, позитивне рішення якої є підставою для розгляду ОП навчально-методичною радою університету;
- *навчально-методичною радою університету*, позитивне рішення якої є підставою для передачі матеріалів на розгляд вченої ради університету;
- *вченою радою університету*, позитивне рішення якої є підставою для затвердження ОП та введення її в дію у встановлені терміни.

5.1.2 Всі нові освітньо-наукові програми мають пройти єдиний порядок затвердження, що містить їх послідовний розгляд такими підрозділами:

- *проектною групою*, подання якої є підставою для розгляду матеріалів навчально-методичною комісією спеціальності. Проектна група повинна здійснити перевірку збалансованості та реалістичності програми, зокрема перевірити, чи розроблена програма збалансована, чи кредити присвоєно раціонально, чи студенти здатні завершити окремі дисципліни та всю освітню програму, вклавшись у визначений час, перевірити повноту документального забезпечення освітньо-наукові програми та її відповідність Ліцензійним умовам;
- *навчально-методичною комісією спеціальності*, яка здійснює перевірку збалансованості та реалістичності програми, раціональності розподілу кредитів, повноту документального забезпечення та відповідність освітньо-наукової програми Ліцензійним умовам. Позитивне рішення є підставою для передачі матеріалів на засідання науково-технічної ради університету;
- *науково-технічною радою університету*, позитивне рішення якої є підставою для передачі матеріалів на розгляд вченої ради університету;
- *вченою радою університету*, позитивне рішення якої є підставою для затвердження освітньо-наукової програми та введення її в дію у встановлені терміни.

5.1.3 **Перелік документів**, необхідних для відкриття освітньої програми, що подаються на засідання вченої ради університету:

- копія наказу ректора про затвердження складу проектної групи;
- освітня програма (*додаток 1,2*);
- графік освітнього процесу;
- навчальний план підготовки фахівців;
- витяг з протоколу засідання вченої ради факультету (витяг з протоколу науково-технічної ради університету для освітньо-наукової програми);
- зовнішня рецензія провідного роботодавця галузі.

5.1.4 За результатами розгляду освітньої програми на будь-якому етапі розгляду може бути прийняте як позитивне рішення, так і рішення про її направлення на доопрацювання.

5.1.5 Навчальний план підготовки фахівців з вищою освітою затверджується рішенням вченої ради університету і вводиться в дію наказом ректора. Підпис ректора скріплюється печаткою Університету.

5.2. Відкриття ОП та набір здобувачів вищої освіти

5.2.1 Набір здобувачів вищої освіти на навчання за ОП здійснюється приймальною комісією Університету централізовано, згідно з Правилами прийому до Університету.

5.2.2 Освітня програма може бути внесена до Правил прийому і на навчання за неї може бути оголошено набір здобувачів вищої освіти лише за умови затвердження ОП і наявності ліцензії Університету на здійснення освітньої діяльності (орієнтовно до 31 грудня поточного року) за спеціальністю, в рамках якої відкривається освітня програма.

5.2.3 Якщо на освітню програму не здійснено набір здобувачів вищої освіти у зв'язку з її недостатньою затребуваністю, то проектна група може в подальшому:

- відмовитися від її реалізації;

- провести удосконалення ОП з метою підвищення її конкурентоспроможності та привабливості на ринку освітніх послуг, надати матеріали удосконалення вченої раді університету.

У разі схвалення проведеного удосконалення вченою радою університету набір здобувачів вищої освіти на навчання за удосконаленою ОП здійснюється приймальною комісією університету в наступному календарному році.

5.3. Акредитація освітньої програми

5.3.1 Університет надає Національному агентству із забезпечення якості вищої освіти або акредитованим ним незалежними установами оцінювання та забезпечення якості вищої освіти на предмет її відповідності вимогам до системи забезпечення якості вищої освіти, що затверджуються Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти освітню програму, письмову заяву та документи, що підтверджують відповідність його освітньої діяльності стандартам вищої освіти за відповідною спеціальністю.

5.3.2 Протягом двох місяців з дня подання заяви Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти за результатами акредитаційної експертизи приймає рішення про акредитацію чи відмову в акредитації відповідної освітньої програми. Рішення щодо акредитації освітньої програми приймається на підставі експертного висновку відповідної галузевої експертної ради, який представляє голова цієї експертної ради.

5.3.3 Протягом трьох робочих днів з дня прийняття рішення про акредитацію освітньої програми Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти видає Університету відповідний сертифікат.

5.3.4. У сертифікаті про акредитацію зазначаються:

1) найменування та адреса закладу вищої освіти;

2) спеціальність і рівень вищої освіти, за якими акредитована освітня програма;

3) дата видачі сертифіката.

- 5.3.4 Сертифікат про акредитацію вперше видається за кожною акредитованою освітньою програмою строком на п'ять років, а при другій та наступних акредитаціях – строком на 10 років. Строк дії рішення про умовну (відкладену) акредитацію становить 1 рік. Інформація про видачу сертифіката вноситься до Єдиної державної електронної бази з питань освіти.
- 5.3.5 Форма сертифіката про акредитацію, порядок його оформлення, переоформлення, видачі, зберігання та обліку затверджуються Кабінетом Міністрів України.
- 5.3.6 Сертифікат підтверджує відповідність освітньої програми за певною спеціальністю та рівнем вищої освіти стандартам вищої освіти і дає право на видачу документа про вищу освіту державного зразка за акредитованою освітньою програмою.
- 5.3.7 В Україні визнаються сертифікати про акредитацію освітніх програм, виданих іноземними акредитаційними агентствами чи агентствами забезпечення якості вищої освіти, перелік яких затверджується Кабінетом Міністрів України.

5.4. Закриття ОП

- 5.4.1 Освітня програма може бути вилучена з переліку ОП, що реалізуються в Університеті, за таких умов:
- з ініціативи факультету та випускової кафедри (кафедр), при їх відмові від реалізації ОП;
  - з ініціативи Університету (за поданням приймальної комісії), у разі відсутності набору здобувачів вищої освіти на навчання за ОП протягом 2 років;
  - у разі переформатування ОП (у цьому разі освітня програма розробляється і проходить затвердження як нова, а за тими освітніми програмами, що реалізувалися до переформатування, припиняється набір здобувачів вищої освіти на навчання. Після завершення навчання здобувачів вищої освіти на останньому курсі (році) освітня програма вилучається з переліку ОП, що реалізуються в Університеті;
  - з ініціативи Університету (за поданням навчально-методичного відділу), якщо в результаті будь-якої з процедур зовнішньої або внутрішньої оцінки якості освітньої програми отримано висновки про її низьку якість.
- 5.4.2 Рішення про вилучення освітньої програми з числа ОП, що реалізуються в Університеті, приймає вчена рада університету.
- 5.5. Відомості про освітні програми розміщуються на веб-сайті Університету на відповідних сторінках кафедр.
- 5.6. Відповідальними за повноту й своєчасність розміщення інформації про освітню програму на сайті Університеті є декан факультету, завідувачі випускових кафедр.
- 5.7. Інформація про ОП вноситься проєктною групою до ЄДБО в електронному вигляді.

6. ПОРЯДОК РЕАЛІЗАЦІЇ, МОНІТОРИНГУ ТА ПЕРІОДИЧНОГО ПЕРЕГЛЯДУ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

6.1. Порядок реалізації освітньої програми визначається Положенням про організацію освітнього процесу Університету

Для планування освітнього процесу на кожний навчальний рік деканатом факультету, разом із випусковою кафедрою (-ми) складається робочий навчальний план за кожною ОП.

У робочому навчальному плані обумовлюються щорічні особливості організації освітнього процесу для кожної ОП та зміст вибіркової частини (блоку дисциплін за вільним вибором здобувачів вищої освіти).

6.2. Управління освітньою програмою здійснюється на адміністративному та академічному рівнях

6.2.1 Адміністративне управління ОП здійснює деканат відповідного факультету, на якому вона реалізується. У разі, якщо ОП реалізується більш ніж одним факультетом, адміністративне управління закріплюється за одним з них.

Адміністративне управління освітньо-науковою програмою здійснює проректор з наукової роботи.

6.2.2 До функцій адміністративного управління ОП відносяться:

- організація та управління матеріально-технічним і інфраструктурним забезпеченням;
- інформаційне та навчально-методичне забезпечення в частині надання доступу до інформаційних, бібліотечних та інших загальних ресурсів факультету;
- профорієнтаційна робота з потенційними вступниками;
- взаємодія з випускниками, роботодавцями, професіоналами тощо;
- рекомендації щодо складу екзаменаційних комісій;
- координація забезпечення якості освітньої програми, що реалізується на факультеті;
- організація проведення самообстеження освітньої програми.

6.2.3 Академічне управління освітньою програмою здійснює гарант ОП.

6.2.4 Завданнями академічного управління ОП є:

- 1) організація колегіального розроблення освітньої програми (профілю, навчальних планів, матриць відповідностей, методичного та інформаційного забезпечення освітнього процесу, включаючи програми навчальних дисциплін (модулів), науково-дослідних семінарів, практик, підсумкового контролю, атестації тощо, оціночних засобів);
- 2) здійснення контролю за якістю роботи науково-педагогічних працівників, які забезпечують реалізацію ОП;
- 3) аналіз і впровадження кращого досвіду світової та вітчизняної вищої освіти у зміст і технологію реалізації ОП;

- 4) взаємодія з науковим відділом Університету з питань дослідницької роботи, здобувачів вищої освіти;
- 5) взаємодія з роботодавцями та випускниками для уточнення вимог до компетентностей випускника і оцінки обраних технологій реалізації ОП і якості підготовки фахівців;
- 6) підготовка освітньої програми до процедур оцінки якості (включаючи акредитацію, сертифікацію, експертизу).

6.3. Моніторинг освітньої програми здійснюється з метою визначення, чи є призначення кредитів, означені результати навчання та розраховане навчальне навантаження досяжними, реалістичними та адекватними

6.3.1 Моніторинг здійснюється, як правило, проєктною групою. До здійснення моніторингу можуть долучатися експерти: науково-педагогічні працівники, професіонали-практики, здобувачі вищої освіти. Суттєвим елементом для перевірки та перегляду призначення кредитів є зворотний зв'язок із зацікавленими сторонами.

6.3.2 Проєктна група має інформувати здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників про мету моніторингу та спосіб його здійснення, щоб забезпечити точність та високий відсоток наданих відповідей.

6.3.3 Моніторинг може проводитися у різний спосіб – анкетування, опитування, інтерв'ювання (у тому числі здобувачів вищої освіти та випускників з метою аналізу їх власного досвіду), моніторинг досягнутих результатів, оцінювання ОП на відповідність критеріям забезпечення якості освітніх програм тощо. Мають бути використані також дані про час завершення та результати оцінювання програм та їх компонентів. Систему обов'язкових методів і засобів моніторингу визначає методична рада університету за поданням проєктних груп.

6.3.4 Анкета освітньої програми складається з основних критеріїв забезпечення якості, кожний критерій оцінюється за рівнями: задовольняє, частково задовольняє, не задовольняє. У процесі моніторингу відбувається збір даних за зазначеними позиціями з коментарями.

6.3.5 За результатами моніторингу складається аналітичний звіт, який подається до методичній раді університету.

6.3.6 Для формулювання висновку за результатами моніторингу освітньої програми використовується дворівнева шкала:

- висока якість – освітня програма має високий рівень досягнення результатів;
- неналежна якість – освітня програма має серйозні недоліки.

6.4. Основні критерії забезпечення якості освітніх програм

Вимоги до освітньої програми та результатів навчання:

- реалізується відповідно до плану розвитку та Статуту Університету;
- сприяє виконанню місії та досягнення цілей Університету;

- враховує потреби ринку праці та цільової групи (вступники, батьки, роботодавці);
- орієнтована на конкретну професію;
- назва узгоджується із змістом;
- методи і форми навчання, у т.ч. обсяги самостійної роботи здобувачів вищої освіти та виробничої практики, сприяють досягненню цілей освітньої програми;
- цілі і результати навчання за освітньою програмою мають бути сформульовані таким чином, щоб слугувати основою для оцінювання знань і навичок випускників, які навчалися за цією програмою;
- цілі і результати навчання за освітньою програмою мають бути адекватними і порівнюваними з результатами навчання відповідного рівня вищої освіти;
- цілі і результати навчання за освітньою програмою мають відповідати вимогам і тенденціям законодавства, що регулює відповідну професійну сферу та стандарту вищої освіти;
- практична підготовка (практики), що необхідна для досягнення результатів навчання, має забезпечувати набуття і застосування здобувачами вищої освіти ефективних методів роботи;
- організація проведення практик має бути чітко регламентована, вимоги для її успішного завершення визначені;
- здобувачам вищої освіти має бути надана інструкція щодо проходження практик та відповідне керівництво базою практики.

6.5. Розвиток освітньої програми та вимоги до науково-педагогічних працівників, які її реалізують

6.5.1 Вимоги до розвитку освітньої програми та науково-педагогічних працівників, які її реалізують:

- розвиток ОП є безперервним процесом;
- до розвитку залучені здобувачі вищої освіти і роботодавці;
- науково-педагогічні працівники, які реалізують освітню програму, ознайомлені з її цілями та своєю ролі у їх досягненні;
- для усунення недоліків складається та реалізується відповідний план дій;
- система зворотного зв'язку (за участю здобувачів вищої освіти, випускників, роботодавців, викладачів) є ефективною, а її результати прикладними;
- кваліфікація науково-педагогічних працівників, які реалізують освітню програму, відповідає вимогам, встановленим законодавством;
- науково-педагогічні працівники, які реалізують освітню програму, мають відповідний рівень викладацької компетентності; беруть участь у наукових дослідженнях і розробках; співпрацюють із зацікавленими особами поза межами Університету;
- система розвитку персоналу є ефективною: науково-педагогічні працівники, які реалізують освітню програму, мають можливості для самовдосконалення та саморозвитку, проводяться регулярні анкетування та/або застосовуються інші методи розвитку працівників;

- запрошені науково-педагогічні працівники (у тому числі із закордонних закладів вищої освіти) залучені до викладання у межах освітніх програм;
- кількість основних науково-педагогічних працівників є цілком достатньою для досягнення цілей і результатів навчання;
- склад науково-педагогічних працівників, які реалізують освітню програму, за віком забезпечує стійкість викладання в Університеті;
- вимоги для вступу на навчання здобувачів вищої освіти базуються на якостях, необхідних для досягнення результатів навчання;
- система консультування здобувачів вищої освіти (щодо навчання, кар'єри тощо) є ефективною;
- оцінка результатів навчання включає в себе зворотний зв'язок здобувачів вищої освіти, який підтримує їх розвиток;
- здобувачі вищої освіти беруть участь у програмах міжнародної мобільності;
- відсоток здобувачів вищої освіти, які беруть участь у студентській мобільності є стійким або зростає;
- здобувачі вищої освіти залучені у процес прийняття рішень на різних інституційних рівнях.

6.5.2 Навчальне середовище Університету:

- включає всі приміщення, що необхідні для проведення навчання (аудиторії, тренінгові аудиторії, лабораторії, кімнати для самостійної роботи та відпочинку здобувачів вищої освіти тощо);
- має достатній потенціал, враховуючи кількісний склад здобувачів вищої освіти;
- обладнано відповідно до сучасних вимог.

6.6. Фінансові ресурси Університету щодо реалізації освітньої програми:

- є достатніми для забезпечення освітньої програми;
- є достатніми для діяльності з розвитку освітньої програми;
- фінансові дані, що характеризують економічну сталість, є доступними для громадськості.

6.7. Перегляд освітніх програм

6.7.1 Перегляд освітніх програм з метою їх удосконалення здійснюється у формах оновлення або модернізації. Освітня програма може щорічно оновлюватися в частині усіх компонентів, крім місії (цілей) і програмних навчальних результатів.

6.7.2 Діючу освітню програму переглядають щонайменше 1 раз у терміни її дії не пізніше ніж за 1 семестр до її завершення.

6.7.3 Підставою для оновлення ОП можуть бути:

- ініціатива і пропозиції гаранта освітньої програми, здобувачів вищої освіти, роботодавців, науково-педагогічних працівників, які її реалізують;
- результати моніторингу оцінювання якості освіти;
- об'єктивні зміни інфраструктурного, кадрового характеру і/або інших ресурсних умов реалізації освітньої програми;
- інші факти, що свідчать про недосягнення визначених освітньою програмою цілей та/або недотримання вимог забезпечення якості, в т.ч.

перевищення витрат на реалізацію освітньої програми над плановими показниками, що унеможлиблює її фінансування у повному обсязі, результати моніторингу ринку праці, якими виявлено невідповідність освітньої програми його потребам.

6.7.4 Ініціювати пропозиції щодо внесення змін до освітніх програм можуть:

- гаранті освітніх програм;
- вчені ради факультетів;
- вчена рада університету;
- ректор, проректори відповідно до розподілу повноважень;
- Студентська рада університету;
- навчально-методичний відділ університету.

6.7.5 Оновлення відображаються у відповідних структурних елементах ОП (навчальному плані, матрицях, робочих програмах навчальних дисциплін, програмах практик тощо).

6.7.6 Навчальні плани підлягають моніторингу та періодичному перегляду (не рідше одного разу за повний курс навчання за освітньою програмою).

Підставою для розробки нових навчальних планів є:

- затвердження Кабінетом Міністрів України нового переліку спеціальностей або внесення змін до чинного переліку;
- затвердження нових стандартів вищої освіти;
- внесення змін до циклу дисциплін (за рішенням МОН України або вченої ради університету);
- внесення змін до дисциплін циклу самостійного вибору здобувачів вищої освіти (за рішенням вченої ради університету).

6.7.7 Модернізація освітньої програми має на меті більш значну зміну в її змісті та умовах реалізації, ніж при плановому оновленні, і може стосуватися також мети (місії), програмних навчальних результатів. Зміна виду освітньої програми також відноситься до удосконалення.

6.7.8 Модернізація ОП може проводитися з:

- ініціативи ректорату у разі незадовільних висновків про її якість в результаті само обстеження або аналізу динаміки набору здобувачів вищої освіти;
- ініціативи гаранта освітньої програми та/або роботодавців за відсутності набору вступників на навчання;
- ініціативи проєктної групи з метою врахування змін, що відбулися в науковому професійному полі, в яких реалізується ОП, а також змін ринку освітніх послуг або ринку праці.
- наявності висновків про недостатньо високу якість за результатами різних процедур оцінки якості ОП;

6.7.9 Якщо сукупна кількість змін (за весь період існування програми) до програмних компетентностей, програмних результатів навчання, переліку обов'язкових освітніх компонентів відповідає визначенню суттєвих змін згідно з Положенням про акредитацію освітніх програм, розробляється нова освітня програма.

6.7.10 Розроблення змін до освітньої програми здійснюється гарантом освітньої програми самостійно або за участі проєктної групи. Проєкт змін

розробляється у вигляді порівняльної таблиці із попередньою і новою редакцією та пояснювальної записки.

- 6.7.11 Повторне затвердження освітніх програм відбувається з ініціативи проектної групи, групи забезпечення, що реалізує ОП, у разі її значного оновлення. Значним вважається оновлення складу ОП (складу дисциплін, практик та їх обсягу в кредитах ЄКТС) більше, ніж на 50 %.

7. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

- 7.1. Це Положення є обов'язковим до виконання всіма учасниками освітнього процесу у Львівському національному університеті ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Ґжицького.
- 7.2. Зміни та доповнення до цього Положення з урахуванням пропозицій деканатів, кафедр вносить лише вчена рада університету за поданням проректора з науково-педагогічної роботи.
- 7.3. Положення запроваджується в дію з моменту затвердження наказом ректора Університету.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ
МЕДИЦИНИ ТА БІОТЕХНОЛОГІЙ ІМЕНІ С.З. ГЖИЦЬКОГО

ОСВІТНЬО–ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

підготовки здобувачів першого/другого (бакалаврського/магістерського)

рівня вищої освіти

за спеціальністю _____

галузі знань _____

Кваліфікація: _____

ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ

Голова вченої ради _____ Іван ПАРУБЧАК

(протокол № ____ від « ____ » _____ 20__ р.)

Освітня програма вводиться в дію з 01.09. _____ р.

В. о. ректора _____ Іван ПАРУБЧАК

(наказ № ____ від « ____ » _____ 20__ р.)

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-професійної програми

(назва ОПП)

РОЗРОБЛЕНО І СХВАЛЕНО

Навчально-методичною комісією
спеціальності

Протокол № _____

від « _____ » _____ 20__ р.

Голова навчально-методичної комісії
спеціальності

РЕКОМЕНДОВАНО

Навчально-методичною радою
факультету

Протокол № _____

від « _____ » _____ 20__ р.

Голова навчально-методичної ради
факультету

ПОГОДЖЕНО

Вченою радою факультету

Протокол № _____

від « _____ » _____ 20__ р.

Голова вченої ради факультету

ГАРАНТ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Вчене звання, посада

« _____ » _____ 20__ р.

ПОГОДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної
роботи

« _____ » _____ 20__ р.

ПОГОДЖЕНО

Завідувачка відділу забезпечення
якості освіти та акредитації

« _____ » _____ 20__ р.

ПЕРЕДМОВА

Розроблено проектною групою у складі:

1. П.І.П. – керівник проектної групи (гарант освітньої програми), науковий ступінь, вчене звання, посада, кафедра....;
2. П.І.П. –науковий ступінь, вчене звання, посада, кафедра....;
3. П.І.П. –науковий ступінь, вчене звання, посада, кафедра....
4. П.І.П. –.....

Рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів (додаються).

1. Профіль освітньо-професійної програми

1. Загальна інформація		
1.1.	Повна назва вищого навчального закладу та структурного підрозділу	Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З.Гжицького
1.2.	Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Вказується ступінь вищої освіти та повна назва кваліфікації мовою оригіналу, які присуджуються на основі успішного завершення даної освітньої програми
1.3.	Офіційна назва освітньо-професійної програми	
1.4.	Тип диплому та обсяг освітньо-професійної програми	Тип диплому - одиничний, подвійний, спільний Обсяг вказується в кредитах ЄКТС та роках. Приклад: <i>Диплом магістра, одиничний, 90 кредитів ЄКТС, термін навчання 1 рік 4 міс.</i>
1.5.	Наявність акредитації	Подається інформація про акредитацію ОП, у т.ч. іноземну чи міжнародну. Вказується: 4.1. назва організації, яка надала акредитацію даній програмі; 4.2. країна, де ця організація розташована; 4.3. період акредитації <i>Приклад: акредитація первинна</i>
1.6.	Цикл/рівень	<i>Приклад: НРК України - 7рівень, FQ-EHEA - другий цикл, EQF-LLL - 7рівень</i>
1.7.	Передумови	Вимоги щодо попередньої освіти. За необхідності вказується, що обмежує перехід на дану ОП. <i>Приклад: Наявність ступеня бакалавра</i>
1.8.	Мова(и) викладання	
1.9.	Термін дії освітньо-професійної програми	Вказується термін дії освітньої програми до її наступного планового оновлення. Цей термін не може перевищувати періоду акредитації
1.10	Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньо-професійної програми	Вказується адреса сторінки даної освітньої програми в Інформаційному пакеті/Каталозі курсів закладу вищої освіти
2. Мета освітньо-професійної програми		
Чітке та коротке формулювання (в одному - двох реченнях)		

3. Характеристика освітньо-професійної програми		
3.1	Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))	Зауваження: Якщо ОП є мульти- чи міждисциплінарною, то вказується - перелік її основних компонент, а також орієнтовний обсяг кожної компоненти у % від загального обсягу ОП. Якщо ОП є спеціалізованою (формальна спеціалізація в рамках спеціальності із відображенням цього в документі про вищу освіту), то вона повинна бути зареєстрована в НАЗЯВО
3.2.	Орієнтація освітньо-професійної програми	Освітньо-професійна (для молодшого бакалавра, бакалавра, магістра); Освітньо-наукова (доктора філософії) Відповідно до МСКО освітньо-професійна та освітньо-наукова програма може мати академічну або прикладну орієнтацію. Доцільно коротко охарактеризувати наукову орієнтацію та професійні (спеціалізаційні) акценти
3.3.	Основний фокус освітньо-професійної програми та спеціалізації	Загальна/спеціальна освіта в галузі/ предметній області/ спеціальності Ключові слова
3.4.	Особливості освітньо-професійної програми	<i>Наприклад: обов'язковий семестр міжнародної мобільності; реалізується англійською мовою; вимагає спеціальної практики тощо.</i> <i>Також можуть вказуватися узгодженість даної ОП із програмами інших країн, експериментальний характер ОП та інші особливості, які надає Закон України «Про вищу освіту» в контексті академічної автономії</i>
4.	Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
4.1.	Придатність до працевлаштування	Коротко вказуються види економічної діяльності, професійні назви робіт (за ДКП) Можливості професійної сертифікації
4.2.	Подальше навчання	Вказуються можливості для продовження навчання на вищому рівні

5. Викладання та оцінювання		
5.1.	Викладання та навчання	Коротко (до 3-х рядків) описуються основні підходи, методи та технології, які використовуються в даній програмі. <i>Наприклад: студентсько-центроване навчання, самонавчання, проблемно-орієнтоване навчання, навчання через лабораторну практику тощо</i>
5.2.	Оцінювання	<i>Наприклад: усні та письмові екзамени, практика, есе, презентації, проєктна робота тощо</i>
6. Програмні компетентності		
6.1.	Інтегральні компетентності	Формулюється шляхом конкретизації Інтегральної компетентності відповідного стандарту вищої освіти в контексті особливостей даної освітньої програми
6.2.	Загальні компетентності (ЗК)	Рекомендується за необхідності із врахуванням особливостей конкретної освітньої програми вибирати (додаткові до визначених стандартом) компетентності із переліку загальних компетентностей проєкту Тюнінг. Виділяються: 6.2. компетентності, визначені стандартом вищої освіти спеціальності та, за наявності, в професійному стандарті; 6.3. компетентності, визначені вищим навчальним закладом. Передбачається, що в стандарті вищої освіти буде визначено 8-12 загальних компетентностей, які в основному вибираються з переліку проєкту Тюнінг.

6.3.	Фахові компетентності (ФК)	<p>Корелює з описом відповідного кваліфікаційного рівня НРК, назви компетентностей формулюються із врахуванням категорій компетентностей НРК: знання, уміння, комунікація, автономія і відповідальність. Рекомендуються використовувати міжнародні зразки (проект Тюнінг, стандарти QAA тощо). Виділяються: компетентності, визначені стандартом вищої освіти спеціальності та, за наявності, в професійному стандарті; - компетентності, визначені ЗВО. Якщо освітня програма передбачає наявність декількох неформальних спеціалізацій, то програмні компетентності доцільно формулювати для кожної спеціалізації зокрема. Передбачається, що в стандарті вищої освіти буде визначено 15-18 фахових (спеціальних) компетентностей</p>
------	-----------------------------------	---

7. Програмні результати навчання		
7.1.	Програмні результати навчання	<p>Виділяються:</p> <ul style="list-style-type: none"> - програмні результати навчання, визначені стандартом вищої освіти спеціальності (стандарт визначає нормативний зміст підготовки - 15-20 узагальнених результатів навчання, які корелюються з програмними компетентностями) та, за наявності, професійним стандартом; - програмні результати навчання, визначені вищим навчальним закладом (як правило, не більше 5). <p>Програмні результати навчання формулюються в активній формі із урахуванням різних рівнів складності у когнітивній сфері (таксономія Блума), а також у афективній та психомоторній сферах.</p> <p>Якщо заклад вищої освіти вважає за доцільне класифікувати програмні результати навчання, то рекомендується це робити за наступною схемою (як в Додатку до диплому):</p> <p>Знання та розуміння, Застосування знань та розуміння. Формування суджень</p>
8. Ресурсне забезпечення реалізації програми		
8.1.	Кадрове забезпечення	Вказуються специфічні характеристики кадрового забезпечення, включаючи можливу участь закордонних фахівців
8.2.	Матеріально-технічне забезпечення	Вказуються специфічні характеристики матеріально-технічного забезпечення
8.3.	Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	Вказуються специфічні характеристики інформаційного та навчально-методичного забезпечення
9. Академічна мобільність		
9.1.	Національна кредитна мобільність	<i>Вказуються, наприклад, укладені угоди про академічну мобільність, про подвійне дипломування тощо</i>
9.2.	Міжнародна кредитна мобільність	<i>Вказуються, наприклад, укладені угоди про міжнародну академічну мобільність (Еразмус+ К1), про подвійне дипломування, про тривалі міжнародні проєкти, які передбачають включене навчання студентів тощо</i>
9.3.	Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Умови та особливості ОП в контексті навчання іноземних громадян

2. Перелік компонент освітньо-професійної програми та їх логічна послідовність

2.1. Перелік компонент ОПП

Код н/д	Компоненти освітньо-професійної програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумково го контролю
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти ОПП			
ОК 1.			
ОК 2.			
ОК 3.			
Загальний обсяг обов'язкових компонент:			
Вибіркові компоненти ОПП*			
<i>Вибірковий блок 1 (за наявності)</i>			
ВБ 1.1.			
ВБ 1.2.			
ВБ 1.3.			
<i>Вибірковий блок 2 (за наявності)</i>			
ВБ 2.1.			
ВБ 2.2.			
ВБ 2.3.			
- . . .			
Загальний обсяг вибірових компонент:			
Загальний обсяг освітньо-професійної програми			

* Згідно із Законом України «Про вищу освіту» студенти мають право на «вибір навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та робочим навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти. При цьому здобувачі певного рівня вищої освіти мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти, за погодженням з керівником відповідного факультету чи підрозділу».

Заклади вищої освіти самостійно визначають механізми реалізації права студентів на вибір навчальних дисциплін. Вибіркові дисципліни можуть формуватися у блоки, тоді студент вибирає блок дисциплін, після чого усі дисципліни блоку стають обов'язковими для вивчення. Рекомендується використовувати як блочні форми вибору, так і повністю вільний вибір дисциплін студентами.

2.2. Структурно-логічна схема ОПП

Короткий опис логічної послідовності вивчення компонент освітньої програми. Рекомендується представляти у вигляді графіка.

Код навчальної дисципліни	Компоненти ОПП (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційні роботи)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю

3. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Подається інформація про види (форми) підсумкової атестації та документи, які отримує випускник на основі її успішного проходження.

Приклад:

Атестація випускників освітньої програми спеціальності № «Назва» проводиться у формі захисту кваліфікаційної дипломної роботи та завершується видачою документу встановленого зразка про присудження йому ступеня вищої освіти магістра із присвоєнням відповідної кваліфікації з відповідної спеціальності.

Атестація здійснюється відкрито і публічно.

4. Структурно-логічна схема підготовки

Додаток до структурно-логічної схеми підготовки магістрів

5. Матриця відповідності визначених Стандартом результатів навчання та компетентностей

Освітні компоненти		Компетентності							
		Загальні				Спеціальні (фахові)			
		1	2	...	n	1	2	...	n
OK 1.									
OK 2.									
OK ...									
OK n									

6. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами освітньо-професійної програми

Освітні компоненти		Програмні результати навчання			
		1	2	...	n
OK 1.					
OK 2.					
OK ...					
OK n					

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ
МЕДИЦИНИ ТА БІОТЕХНОЛОГІЙ ІМЕНІ С.З. ГЖИЦЬКОГО

ОСВІТНЬО–НАУКОВА ПРОГРАМА

підготовки здобувачів

_____ рівня вищої освіти

за спеціальністю _____

галузі знань _____

Кваліфікація: _____

ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ

Голова вченої ради _____ / _____ /

(протокол № __ від " __ " _____ р.)

Освітня програма вводиться в дію з _____ р.

Ректор _____ / _____ /

(наказ № __ від " __ " _____ р.)

Львів – 20__

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-наукової програми

Гарант освітньо-наукової програми _____

Навчально-методична комісія спеціальності _____
Протокол № ____ від « ____ » _____ 20 р.

Голова комісії _____

Науково-технічна рада університету
Протокол № ____ від « ____ » _____ 20 р.

Голова науково-технічної ради _____

Проректор з наукової роботи _____

ПЕРЕДМОВА

Розроблено проектною групою у складі:

1. П.І.П. – керівник проектної групи (гарант освітньої програми), науковий ступінь, вчене звання, посада, кафедра....;
2. П.І.П. –науковий ступінь, вчене звання, посада, кафедра....;
3. П.І.П. –науковий ступінь, вчене звання, посада, кафедра....
4. П.І.П. –.....

Рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів (додаються).

2. Профіль освітньо-наукової програми

1. Загальна інформація		
1.1.	Повна назва вищого навчального закладу та структурного підрозділу	Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З.Гжицького
1.2.	Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Вказується ступінь вищої освіти та повна назва кваліфікації мовою оригіналу, які присуджуються на основі успішного завершення даної освітньої програми
1.3.	Офіційна назва освітньо-наукової програми	
1.4.	Тип диплому та обсяг освітньо-наукової програми	Тип диплому - одиничний, подвійний, спільний Обсяг вказується в кредитах ЄКТС та роках. Приклад: <i>Диплом доктора філософії, одиничний, 35 кредитів ЄКТС, термін навчання 4 роки</i>
1.5.	Наявність акредитації	Подається інформація про акредитацію ОП, у т.ч. іноземну чи міжнародну. Вказується: 4.4. назва організації, яка надала акредитацію даній програмі; 4.5. країна, де ця організація розташована; 4.6. період акредитації <i>Приклад: акредитація первинна</i>
1.6.	Цикл/рівень	НРК України – 8 рівень, FQ-EHEA – третій цикл, EQF-LLL – 8 рівень
1.7.	Передумови	Вимоги щодо попередньої освіти. За необхідності вказується, що обмежує перехід на дану ОП. <i>Приклад: Другий (магістерський) рівень (ОКР спеціаліст) галузі знань 21 «Ветеринарна медицина», спеціальність 211 «Ветеринарна медицина»</i>
1.8.	Мова(и) викладання	
1.9.	Термін дії освітньо-наукової програми	Вказується термін дії освітньої програми до її наступного планового оновлення. Цей термін не може перевищувати періоду акредитації
1.10	Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньо-наукової програми	Вказується адреса сторінки даної освітньої програми в Інформаційному пакеті/Каталозі курсів закладу вищої освіти

2. Мета освітньо-наукової програми

Чітко та коротко формулювання (в одному - двох реченнях)

3. Характеристика освітньо-наукової програми

3.1.	Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))	Зауваження: Якщо ОП є мульти- чи міждисциплінарною, то вказується - перелік її основних компонент, а також орієнтовний обсяг кожної компоненти у % від загального обсягу ОП. Якщо ОП є спеціалізованою (формальна спеціалізація в рамках спеціальності із відображенням цього в документі про вищу освіту), то вона повинна бути зареєстрована в НАЗЯВО
3.2.	Орієнтація освітньо-наукової програми	Відповідно до МСКО освітньо-наукова програма може мати академічну або прикладну орієнтацію. Доцільно коротко охарактеризувати наукову орієнтацію та професійні (спеціалізаційні) акценти
3.3.	Основний фокус освітньо-наукової програми та спеціалізації	Загальна/спеціальна освіта в галузі/ предметній області/ спеціальності Ключові слова
3.4.	Особливості освітньо-наукової програми	<i>Наприклад: обов'язковий семестр міжнародної мобільності; реалізується англійською мовою; вимагає спеціальної практики тощо.</i> <i>Також можуть вказуватися узгодженість даної ОП із програмами інших країн, експериментальний характер ОП та інші особливості, які надає Закон України «Про вищу освіту» в контексті академічної автономії</i>
4.	Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
4.1.	Придатність до працевлаштування	Коротко вказуються види економічної діяльності, професійні назви робіт (за ДКП) Можливості професійної сертифікації
4.2.	Подальше навчання	Вказуються можливості для продовження навчання на вищому рівні

5. Викладання та оцінювання	
5.1.	<p>Викладання та навчання</p> <p>Коротко (до 3-х рядків) описуються основні підходи, методи та технології, які використовуються в даній програмі. <i>Наприклад: студентсько-центроване навчання, самонавчання, проблемно-орієнтоване навчання, навчання через лабораторну практику тощо</i></p>
5.2.	<p>Оцінювання</p> <p><i>Наприклад: усні та письмові екзамени, практика, есе, презентації, проєктна робота тощо</i></p>
6. Програмні компетентності	
6.1.	<p>Інтегральні компетентності</p> <p>Формулюється шляхом конкретизації Інтегральної компетентності відповідного стандарту вищої освіти в контексті особливостей даної освітньої програми</p>
6.2.	<p>Загальні компетентності (ЗК)</p> <p>Рекомендується за необхідності із врахуванням особливостей конкретної освітньої програми вибирати (додаткові до визначених стандартом) компетентності із переліку загальних компетентностей проєкту Тьюнінг. Виділяються:</p> <p>6.4. компетентності, визначені стандартом вищої освіти спеціальності та, за наявності, в професійному стандарті;</p> <p>6.5. компетентності, визначені вищим навчальним закладом. Передбачається, що в стандарті вищої освіти буде визначено 8-12 загальних компетентностей, які в основному вибираються з переліку проєкту Тьюнінг.</p>

6.3.	Фахові компетентності (ФК)	<p>Корелює з описом відповідного кваліфікаційного рівня НРК, назви компетентностей формулюються із врахуванням категорій компетентностей НРК: знання, уміння, комунікація, автономія і відповідальність. Рекомендуються використовувати міжнародні зразки (проект Тюнінг, стандарти QAA тощо). Виділяються:</p> <ul style="list-style-type: none"> - компетентності, визначені стандартом вищої освіти спеціальності та, за наявності, в професійному стандарті; - компетентності, визначені ЗВО. <p>Якщо освітня програма передбачає наявність декількох неформальних спеціалізацій, то програмні компетентності доцільно формулювати для кожної спеціалізації зокрема. Передбачається, що в стандарті вищої освіти буде визначено 15-18 фахових (спеціальних) компетентностей</p>
------	-----------------------------------	---

7. Програмні результати навчання		
7.1.	Програмні результати навчання	<p>Виділяються:</p> <ul style="list-style-type: none"> - програмні результати навчання, визначені стандартом вищої освіти спеціальності (стандарт визначає нормативний зміст підготовки - 15-20 узагальнених результатів навчання, які корелюються з програмними компетентностями) та, за наявності, професійним стандартом; - програмні результати навчання, визначені вищим навчальним закладом (як правило, не більше 5). <p>Програмні результати навчання формулюються в активній формі із урахуванням різних рівнів складності у когнітивній сфері (таксономія Блума), а також у афективній та психомоторній сферах.</p> <p>Якщо заклад вищої освіти вважає за доцільне класифікувати програмні результати навчання, то рекомендується це робити за наступною схемою (як в Додатку до диплому):</p> <p>Знання та розуміння, Застосування знань та розуміння.</p> <p>Формування суджень</p>
8. Ресурсне забезпечення реалізації програми		
8.1.	Кадрове забезпечення	Вказуються специфічні характеристики кадрового забезпечення, включаючи можливу участь закордонних фахівців
8.2.	Матеріально-технічне забезпечення	Вказуються специфічні характеристики матеріально-технічного забезпечення
8.3.	Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	Вказуються специфічні характеристики інформаційного та навчально-методичного забезпечення
9. Академічна мобільність		
9.1.	Національна кредитна мобільність	<i>Вказуються, наприклад, укладені угоди про академічну мобільність, про подвійне дипломування тощо</i>
9.2.	Міжнародна кредитна мобільність	<i>Вказуються, наприклад, укладені угоди про міжнародну академічну мобільність (Еразмус+ K1), про подвійне дипломування, про тривалі міжнародні проєкти, які передбачають включене навчання студентів тощо</i>

9.3.	Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Умови та особливості ОП в контексті навчання іноземних громадян
------	---	---

2. Перелік компонент освітньо-наукової програми та їх логічна послідовність

2.1. Перелік компонент ОПП

Код н/д	Компоненти освітньо-наукової програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти ОПП			
ОК 1.			
ОК 2.			
ОК 3.			
Загальний обсяг обов'язкових компонент:			
Вибіркові компоненти ОПП*			
<i>Вибірковий блок 1 (за наявності)</i>			
ВД 1.1.			
ВД 1.2.			
ВД 1.3.			
<i>Вибірковий блок 2 (за наявності)</i>			
ВД 2.1.			
ВД 2.2.			
ВД 2.3.			
- . . .			
Загальний обсяг вибірових компонент:			
Загальний обсяг освітньо-наукової програми			

* Згідно із Законом України «Про вищу освіту» студенти мають право на «вибір навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та робочим навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти. При цьому здобувачі певного рівня вищої освіти мають право вибрати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти, за погодженням з керівником відповідного факультету чи підрозділу».

Заклади вищої освіти самостійно визначають механізми реалізації права студентів на вибір навчальних дисциплін. Вибіркові дисципліни можуть формуватися у блоки, тоді студент вибирає блок дисциплін, після чого усі дисципліни блоку стають обов'язковими для вивчення. Рекомендується використовувати як блочні форми вибору, так і повністю вільний вибір дисциплін студентами.

2.2. Структурно-логічна схема освітньо-наукової програми

Короткий опис логічної послідовності вивчення компонент освітньої програми.

Освітньо-наукова програма містить дві основних складових:

- освітню;
- наукову.

Освітня складова відповідно до Закону України «Про вищу освіту» містить обов'язкові дисципліни (компоненти) та вибіркові дисципліни. Частка останніх у структурі освітньої програми повинна становити не менше 25% загальної кількості кредитів ЄКТС.

У даній освітньо-науковій програмі співвідношення між обов'язковими та вибірковими дисциплінами становить ___% : ___%.

Реалізація освітньої складової відбувається протягом перших двох років навчання в аспірантурі за даною освітньо-науковою програмою та передбачає наступний розподіл навчального часу:

Перший семестр:

___ тижня – дослідна робота.

Другий семестр:

___ тижнів – теоретичне навчання та дослідна робота.

___ тижня – сесія.

___ тижня – дослідна робота.

___ тижнів – канікули.

Третій семестр:

___ тижнів – теоретичне навчання та дослідна робота.

___ тижня – сесія.

___ тижня – дослідна робота.

___ тижнів – канікули.

Четвертий семестр:

___ тижнів – теоретичне навчання та дослідна робота.

___ тижні – сесія.

___ тижня – дослідна робота.

___ тижнів – канікули.

Третій та четвертий роки навчання відводяться для дослідної роботи. Наприкінці четвертого року навчання заплановано п'ять тижнів для розгляду дисертаційної роботи на фаховому семінарі.

3. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Подається інформація про види (форми) підсумкової атестації та документи, які отримує випускник на основі її успішного проходження.

Щорічна атестація здобувачів науковим керівником (керівниками), заслуховування звітів на засіданні кафедри та представлення презентацій на засіданні науково-технічної ради.

Попередня експертиза дисертації на фаховому семінарі за умови виконання освітньо-наукової програми, індивідуального плану роботи та позитивного висновку наукового керівника (керівників).

Публічний захист дисертації на засіданні спеціалізованої вченої ради.**4.**

5. Матриця відповідності визначених Стандартом результатів навчання та компетентностей

Освітні компоненти		Компетентності							
		Загальні				Спеціальні (фахові)			
		1	2	...	n	1	2	...	n
ОК 1.									
ОК 2.									
ОК ...									
ОК n									

6. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами освітньо-наукової програми

Освітні компоненти		Програмні результати навчання			
		1	2	...	n
ОК 1.					
ОК 2.					
ОК ...					
ОК n					

7. Наукова складова освітньо-наукової програми

Для виконання наукової складової аспірант проводить власне наукове дослідження згідно індивідуального плану работ, звіт про його виконання затверджується щороку на засіданні кафедри, науково-технічної ради та вченої ради університету. Здобувач опрацьовує літературу, відпрацьовує методики та

проводить власні дослідження отримуючи результатами, які використовуються для обґрунтування висунутих гіпотез.

На другому, третьому і четвертому роках навчання проводиться апробація результатів наукових досліджень на конференціях, симпозіумах, семінарах.

Результати наукових досліджень опубліковуються у наукових видання згідно вимог МОН України. Здобувач бере участь у виконанні бюджетних, госпдоговірних та кафедральних науково-дослідних робіт. За 3 місяці до завершення навчання в аспірантурі підготовлюється рукопис дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії та на фаховому семінарі проводиться попередня експертиза дисертації.

8. Основні напрямки наукових досліджень